

UDENRIGSMINISTERIET

EUROPAUDVALGET
Alm. del - bilag 823 (offentligt)

Medlemmerne af Folketingets Europaudvalg
og deres stedfortrædere

Asiatisk Plads 2
DK-1448 København K
Tel. +45 33 92 00 00
Fax +45 32 54 05 33
E-mail: um@um.dk
Telex 31292 ETR DK
Telegr. adr. Etrangeres
Girokonto 300-1806

Bilag
1

Journalnummer
400.C.2-0

Kontor
EU-sekr.

3. april 2003

Under henvisning til Europaudvalgets skrivelse af 25. februar 2003 (Alm. del
– bilag 637) vedlægges Undervisningsministeriets besvarelse af spørgsmål 59.

Pia H. Olsen

Bologna processen og dens målsætninger

1 Bologna-deklarationen af 19. juni 1999

Med Bologna-deklarationen af 19. juni 1999 forpligter de 31 underskrivende undervisningsministre fra 29 europæiske lande sig til at etablere et "Europæisk område for videregående uddannelse" (The European Higher Education Area) med de overordnede mål at fremme

- Borgernes mobilitet og beskæftigelsesmuligheder
- Europæisk videregående uddannelses konkurrencedygtighed over for den øvrige verden, herunder de europæiske videregående uddannelsesinstitutioner tiltrækningskraft på studerende og forskere
- Alt under hensyn til det fælles demokratiske værdigrundlag og i fuld respekt for forskelligheden i kultur, sprog og nationale uddannelsessystemer.

Skabelsen af et "Europæisk område for videregående uddannelse" skal være fuldført inden 2010.

2 Bologna processen

Bologna-processen kan karakteriseres som nationale reformprocesser i medlemslandene, der er koordineret dels af det fælles grundlag i deklarationen dels af den løbende ideudvikling og -udveksling.

I deklarationen er det understreget, at metoden er det mellemstatslige samarbejde i forening med de europæiske organisationer inden for videregående uddannelse for uddannelsesinstitutioner, rektorer, studerende etc.

Processen holder momentum gennem ministerkonferencer hvert andet år, hvor de opnåede fremskridt vurderes, og hvor der sættes nye politiske prioriteter. Der har været ministerkonference i Prag i 2001 og næste conference er i Berlin i september 2003.

Ministerkonferencerne træffer også beslutning om optagelse af nye medlemmer. Bologna samarbejdet rækker videre end EU, idet det også omfatter EØS-landene, tiltrædelseslandene, ansøgerlandene i øvrigt samt Svejts og Kroatien. De resterende Balkan-lande har nu søgt om medlemskab af Bologna samarbejdet.

6. marts 2003

**Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling**

Bredgade 43

1260 København K

Telefon 3392 9700

Telefax 3332 3501

E-post vtu@vtu.dk

Netsted www.vtu.dk

CVR-nr. 1680 5408

Sagsnr. 50291

Dok-id 193213

Universitetspolitisk kontor

Mogens Berg

Telefon 7226 5593

E-post mob@vtu.dk

Ministerkonferencen sætter også prioriteterne for ideudviklingen for de efterfølgende to år, idet den fastlægger arbejdsprogrammet med officielle seminarer over de prioriterede emner.

Mellem konferencerne ledes det internationale samarbejde i processen af "Bologna Follow Up Group", hvori samtlige medlemslande samt EU-kommissionen er repræsenteret, og hvor formandskabet indehaves af EU-formandskabet. Europarådet, Den europæiske universitetssammenslutning (EUA), Sammenslutningen af højere uddannelsesinstitutioner (EURASHE) og Den europæiske studenterunion (ESIB) deltager som observatører i gruppen. Det er ministerkonferencen, der tildeler organisationer observatørstatus.

De instrumenter, der benyttes i det internationale samarbejde, er udover seminarformen de retsakter, der er udviklet af Europarådet og EU såsom Lissabon konventionen om anerkendelse af kvalifikationer, EU's direktiver om det samme, Socrates programmet med udvekslingsordninger og støttemuligheder, institutionsnetværk inden for EUA og EURASHE etc.

Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling

Det internationale samarbejde finansieres dels af medlemsstaterne dels af tilskud fra EU og Europarådet. Bologna samarbejdet har ikke selvstændig økonomi.

3 Bologna samarbejdes enkelte målsætninger

I Bologna deklARATIONEN opstilledes 6 mål, der skal føre frem til skabelsen af et "Europæisk område for videregående uddannelse":

- Let læselige og sammenlignelige eksaminer
- Videregående uddannelser med to niveauer
- Meritsystem, der fremmer mobilitet
- Fremme af mobilitet i øvrigt
- Samarbejde om kvalitetssikring
- Europæisk dimension i videregående uddannelser

I Prag tilføjes yderligere 3 mål, således at der nu er 9 mål:

- Livslang uddannelse
- Institutioner og studerende
- Europæiske højere uddannelsers tiltrækningskraft

De enkelte mål kan uddybes således:

Mål 1: Let læselige og sammenlignelige eksaminer

Gensidig anerkendelse af uddannelse, hvad enten det drejer sig om grundlag for videreuddannelse eller for beskæftigelse/arbejdsmarked, er helt centralt for bestræbelserne for fri studentermobilitet og for skabelsen af et europæisk arbejdsmarked.

Der eksisterer nu et fælles regelgrundlag i Europa i form af Lissabon-konventionen fra 1997. Ligeledes er EU ved at forny direktiverne om gensidig anerkendelse inden for regulerede erhverv.

For den praktiske anerkendelse af eksaminer på det europæiske arbejdsmarked er tilstedeværelsen af let læselige eksamensbeviser en forudsætning. En almen ind-

førelse af "Diploma Supplement" er derfor en konkret forpligtelse i Bologna samarbejdet

Et praktisk samarbejde mellem "anerkendelses-agenturerne" eksisterer allerede inden for EU's NARIC-netværk (National Academic Recognition Information Centers). Europarådet har et tilsvarende netværk, ENIC, mellem Lissabon konventions landene.

Mål 2: Videregående uddannelse med to niveauer

En studie/eksamensstruktur, der er om ikke identisk så dog transparent, er i vid udstrækning en forudsætning for, at mobilitet og gensidig kvalifikationsanerkendelse kan fungere optimalt over grænserne.

Bologna deklARATIONEN forpligter landene til at gennemføre en leddelt struktur, hvor afsluttet første trin er forudsætning for at kunne påbegynde andet trin. Omfangsangivelserne i deklARATIONEN er vage, men tendensen i det europæisk reformarbejde synes at gå mod strukturen 3+2+3, hvoraf den sidste er forskeruddannelsen, der dog ikke endnu er en del af Bologna samarbejdet.

Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling

Mål 3: Meritsystem, der fremmer mobilitet

Måling af omfang af uddannelser og deres elementer har indtil for nylig været et broget område. Uden et målesystem bliver godskrivning af tidligere uddannelse i en ny uddannelse helt vilkårlig.

Bologna deklARATIONEN peger på nødvendigheden af et målesystem og anbefaler ECTS, der er udviklet inden for EU's Erasmus program for studenterudveksling. Den europæiske universitetsforening (EUA) har for nyligt anbefalet, at ECTS anvendes generelt i de europæiske højere uddannelser og ikke blot i forbindelse med mobilitet.

Mål 4: Fremme af mobilitet

I og med at europæisk højere uddannelse er opbygget i nationale systemer er der naturligt en række barrierer for mobilitet, der skal overvindes.

Stipendieprogrammerne Nordplus, Socrates og Leonardo imødekommer en række af de økonomiske problemer, som mobilitet rejser.

For studerende på kortere ophold (et semester) er en hurtig tilvejebringelse af en boligløsning en forudsætning for et udbytterigt studieophold. Der må derfor være særlig opmærksomhed om de udvekslingsstuderendes boligforhold.

Mål 5: Europæisk samarbejde om kvalitetssikring

Samarbejde om kvalitetssikring med det formål at udvikle sammenlignelige kriterier og metoder er en prioritet i Bologna samarbejdet. Det væsentligste forum for dette samarbejde er "European Network of Quality Assurance in Higher Education (ENQA)", der blev oprettet på grundlag af EU-ministerråds henstilling fra 1998. ENQA's formål er metodeudvikling og videndeling.

Mål 6: Europæisk dimension i videregående uddannelse

Dette mål har især sigtet på fælles indholdsudvikling af uddannelserne, samarbejde mellem uddannelsesinstitutionerne, udvekslingsordninger og fælles uddannelser.

Et centralt punkt har derfor været oprettelse af institutionsnetværk enten til mobilitetssamarbejde (samarbejdsuniversiteter) eller til curriculum udvikling (tematiske netværk). Som sådanne har de været en forudsætning for eller har modtaget støtte gennem EU's mobilitetsprogrammer (især Socrates). Inden for curriculum

udvikling har det mest lovende projekt været "Tuning educational structures in Europe", hvor udvalgte universitetsuddannelser har gennemført sammenligninger af struktur, indhold mv.

EUA har i efteråret 2002 med økonomisk støtte fra EU-kommissionen igangsat en række pilotprojekter med uddannelser, der udbydes af fælleseuropæiske universitetskonsortier.

Mål 7: Livslang uddannelse

Uviklingen af livslang uddannelse blev et selvstændigt punkt i Bologna samarbejdet ved Prag konferencen, sikkert inspireret af konklusionerne fra EU-topmødet i Lissabon. Motiverne var dels udfordringerne fra den internationale konkurrence dels bidraget til social samhørighed, lige muligheder og bedre livskvalitet. Målet omfatter udviklingen af strategier for livslang uddannelse.

Mål 8: Videregående uddannelsesinstitutioner og studerende

Bologna samarbejdet bygger på den grundlæggende antagelse af værdien af uddannelsesinstitutionernes autonomi, som den er udtrykt i de europæiske universiteters Magna Carta. For Bologna processen betyder dette, at institutionernes og de studerende medvirken i og bidrag til processen er en afgørende nødvendighed. De studerende skal sikres indflydelse på deres uddannelse og der skal tages hensyn til uddannelsessamarbejdets sociale dimension.

Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling

Mål 9: Fremme de Europæiske videregående uddannelsers tiltrækningskraft

Et af udgangspunkterne for Bologna deklARATIONEN var erkendelsen af, at europæiske højere uddannelse ikke længere var attraktiv i konkurrence med uddannelse fra andre verdensdele. Målet er især kvalitetsudvikling og information. Samtidig skal udviklingen inden for transnational uddannelse følges. Dette sidste er blandt andet sket ved EU-kommissionens indsamling af holdningerne til GATS-forhandlingerne. Fremme af tiltrækningskraften i øvrigt vil på fælleseuropæisk plan ske gennem det ny stipendieprogram "Erasmus World", der for øjeblikket forhandles i EU-parlamentet.

4 Bologna målsætningernes gennemførelse i Danmark

Danmarks gennemførelse af målene fremgår af bilaget. Danmark vil ultimo april 2003 afgive en landerapport til orientering for de andre medlemslande.

Bilag 1: Implementering af Bologna målsætningerne i Danmark

1. **Gensidig anerkendelse af Uddannelse**
Der er etableret et agentur for godkendelse af udenlandske uddannelser: CVUU. Folketinget har tiltrådt ratifikation af Lissabon konventionen og ratifikationsinstrument er under udarbejdelse.
Udstedelse af Diploma Supplement er obligatorisk fra 1. september 2002 ved højere uddannelse i Danmark
2. **Studiestructur-eksamensstruktur**
Principbeslutning i 1993 om indførelse af bachelorgrad i universitetsuddannelserne og gradvis indførelse fra 1993 (3+2+3).
Lov 1115/1997 om korte videregående (dvs højere) uddannelser
Indførelse af professionsbachelorgrad ved lov 481/2000
Forslag om fastlæggelse af gradsstruktur for universitetsuddannelser i lovgivning (lovforslag L 125, 2002-2003)
3. **Kreditering af uddannelseselementer/Meritoverførsel**
Omfangsangivelse af uddannelseselementer ved ECTS-point obligatorisk fra 1. september 2001. Ordningen vil blive lovfæstet i den kommende universitetslov (L 125).
Der er indført et ankenævn, Kvalifikationsnævnet, til bedømmelse af overensstemmelser mellem studerende og læreanstalten om merit for udenlandske kvalifikationer.
Der er gennemført projekter om anvendelse af ECTS informationspakker. Det overvejes at gennemføre projekter om ECTS karakterskala
4. **Fremme af mobilitet i øvrigt**
Der er oprettet et agentur for international uddannelse, CIRIUS, der forestår programadministration og informationsvirksomhed.
Danmark deltager i Nordplus, Socrates, Leonardo etc.
Regeringen har fremlagt et program for nyt kollegiebyggeri for studerende, hvori en del af pladserne skal reserveres udvekslingsstuderende.
5. **Samarbejde om kvalitetssikring**
Danmark har siden 1993 gennemført ekstern evaluering af de højere uddannelser.
Universitetslovforslaget (L 125) skærper universiteternes pligt til vedvarende og systematisk kvalitetsudvikling af uddannelser. Evalueringer og planer for opfølgning skal fremgå af universiteternes udviklingskontrakter med ministeren. Universiteterne vil kunne vælge udenlandske evalueringsinstitutter.
Danmarks Evalueringsinstitut er stiftende medlem af ENQA.
6. **Europæisk dimension i højere uddannelse**
Danske læreanstalter deltager i europæiske og internationale netværk. En lang række uddannelser udbydes på fremmedsprog (engelsk)
Der er oprettet en dansk-svensk fællesuddannelse i havebrug (hortonom).
Danske universiteter deltager i 3 af projekterne om fælleseuropæiske Ma-

Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling

steruddannelser.

7. Livslang uddannelse

Danmark har etableret et selvstændigt system af uddannelser, særligt tilrettelagt for voksne og med egne grader : videregående voksenuddannelse, diplomuddannelse og masteruddannelse.

De almindelige højere uddannelser vil også kunne udbydes som deltidsuddannelser (åben uddannelse).

8. Institutioner og studerende

Danske universiteters autonomi er fastlagt i universitetsloven, der også sikrer de studerende indflydelse på deres uddannelse gennem paritetiske studienævn. Efter forslag til ny universitetslov (L 125) omdannes universiteterne til selvejende institutioner.

"Centre for videregående uddannelser", der udbyder mellemlange højere uddannelser til professionsbachelor, er organiseret som selvejende institutioner. De studerende er repræsenteret i de enkelte uddannelsers studiebestyrelser.

Erhvervsakademier, der udbyder korte højere uddannelser, er afdelinger på erhvervsskoler, der er selvejende institutioner. De studerende er repræsenteret i akademiernes uddannelsesudvalg.

9. Europæiske højere uddannelser tiltrækningskraft.

Der udbydes en del uddannelser på engelsk, men der er stor variation i omfanget fra læreranstalt til læreanstalt.

Over for ikke-europæiske studerende tilbydes stipendier gennem Fulbright-programmet (USA), gennem kulturaftaler (bl. a. Kina), ASEM-DUO (asiatiske ASEM-lande), DANIDA (udviklingslandene) samt gennem universiteternes egne netværk. Der er endnu ikke udviklet en samlet plan.

Oversøiske studerende kan endvidere optages på danske universiteter mod fuld betaling.

Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling

Uddannelsesstyrelsen

Frederiksholms Kanal 26
1220 København K
Tlf 3392 5300
Fax 3392 5302
www.uvm.dk

Anerkendelse af uddannelses- og erhvervs kvalifikationer i EU

10. marts 2003
J.nr. 2003-1130-5697

Notatet beskriver rammerne for gensidig anerkendelse af uddannelses- kvalifikationer og erhvervsmæssige kvalifikationer inden for EU.

Anerkendelse kan overordnet beskrives, som en myndigheds - herunder en uddannelsesinstitutions - formelle bekræftelse af en udenlandsk kvalifikations værdi. Man taler typisk om 2 former for anerkendelse:

1. Af udenlandske uddannelseskvalifikationer med henblik på kvalifikationsindehavers adgang til uddannelse og/eller beskæftigelse.
2. Af udenlandske erhvervsmæssige kvalifikationer med henblik på kvalifikationsindehavers adgang til at udøve et såkaldt lovreguleret erhverv (fx læge).

Anerkendelse af udenlandske uddannelseskvalifikationer

Den første type anerkendelse – anerkendelse af udenlandske uddannelseskvalifikationer – er ikke genstand for egentlige EU-regler, idet fastsættelsen af sådanne regler på dette område ville være i modstrid med medlemsstaternes ansvar for uddannelserne og disses opbygning som fastsat i traktatens artikel 149-150.

Men medlemsstaterne samarbejder om at fremme den gensidige anerkendelse på dette område. Det sker dels gennem deltagelsen i EU-netværk som National Academic Recognition Information Centres (NARIC) på det videregående uddannelsesområde og Forum for Gensidig Anerkendelse på erhvervsuddannelsesområdet, dels gennem medlemsstaternes fælles deltagelse i centrale fælleseuropæiske, mellemstatslige processer.

Bologna-processen inden for videregående uddannelse er et eksempel på et fælleseuropæisk, mellemstatsligt projekt. Bologna-processen beskrives detaljeret i bilag B.

Samarbejdet på erhvervsuddannelsesområdet er forankret i EU regi, bl.a. med vedtagelsen af en resolution om øget samarbejde november 2002. Derudover har samarbejdet fået en fælleseuropæisk, mellemstatslig dimension med vedtagelsen af Københavnerdeklarationen af 30 lande 30. november 2002. Samarbejdet på erhvervsuddannelsesområdet beskrives detaljeret i bilag A.

Samarbejdet om at fremme den gensidige anerkendelse af uddannelseskvalifikationer foregår i et tæt samspil med det europæiske samarbejde om at fremme uddannelseskvalifikationernes gennemsigtighed (transparens) og uddannelses- og beskæftigelsessøgendes mobilitet på et europæisk uddannelses- og arbejdsmarked.

På alle disse områder foregår samarbejdet med stadig større intensitet og med stadig flere resultater til følge. Dels i form af stadig mere udbyggede fælleseuropæiske rammer for anerkendelse og mobilitet, dels i form af en konkret forbedret adgang til vurdering og anerkendelse, hvor kvalifikationsindehavere i stigende grad får anerkendt deres uddannelseskvalifikationer.

På regelniveau er den vigtigste ramme for den gensidige anerkendelse af uddannelseskvalifikationer den såkaldte Lissabon-konvention (Europarådets/UNESCOs konvention af 11. april 1997 om anerkendelse af kvalifikationer vedrørende videregående uddannelse i Europa-regionen.).

Lissabon-konventionen er på nuværende tidspunkt underskrevet af 43 lande og ratificeret af 30 lande. I en dansk sammenhæng er Lissabon-konvention, som er ved at blive ratificeret, omsat til lovgivning med lov om vurdering af udenlandske uddannelseskvalifikationer.

Undervisningsministeriets Center for Vurdering af Udenlandske Uddannelser er ansvarlig for at føre konventionens bestemmelser ud i livet.

Anerkendelse af udenlandske erhvervmæssige kvalifikationer

Den anden type anerkendelse – anerkendelse af udenlandske erhvervmæssige kvalifikationer – er derimod genstand for særlige EU-regler. Det drejer sig om EF-direktiver, der regulerer medlemsstaternes behandling af ansøgninger fra andre medlemsstats borgere om at opnå adgang til udøvelse af lovregulerede erhverv. Disse EF-direktiver har hjemmel i traktatens artikel 40, 47 og 55, der skal sikre den frie bevægelighed for personer og tjenesteydelser.

På nuværende tidspunkt reguleres den gensidige anerkendelse af erhvervsmæssige kvalifikationer først og fremmest af de såkaldte generelle EF-direktiver, som tager udgangspunkt i et princip om umiddelbar anerkendelse af erhvervsmæssige kvalifikationer erhvervet i en anden medlemsstat og af de såkaldte EF-sektordirektiver, som bygger på anerkendelse på grundlag af samordning af mindstekrav til uddannelse.

Samlet set er der tale om et særdeles komplekst regelgrundlag. Derfor har Europa Kommissionen efter opfordring fra Det Europæiske Råd i Stockholm, 2001, fremsat forslag til et nyt samlet direktiv om anerkendelse af erhvervsmæssige kvalifikationer¹.

Direktivforslaget, som integrerer og konsoliderer 15 direktiver med ca. 300 artikler i 1 enkelt direktiv, skal gøre systemet for gensidig anerkendelse af erhvervsmæssige kvalifikationer klarere, enklere og lettere at anvende og forstå.

Det skulle gerne føre til en yderligere åbning af de nationale arbejdsmarkeder og det europæiske arbejdsmarked og gøre retten til at udveksle tjenesteydelser mere effektiv.

Status for anerkendelse i EU

Undervisningsministeriet har som led i opfølgningen på projekt Bedre Uddannelse iværksat et arbejde om øget anerkendelse af realkompetence. Formålet er at udvikle en mere sammenhængende indsats for vurdering og anerkendelse af realkompetence inden for uddannelsessystemet - samt undersøge behov og muligheder for dokumentation i forhold til arbejdsmarkedet. Arbejdet forventes tilrettelagt i tre faser:

- Kortlægning af erfaringer i andre lande (bl.a. Frankrig, Norge, Finland og Holland)
- Opstilling af modeller og handlingsplaner
- Udmøntning og formidling

Det er den samlede vurdering, at vi inden for Europa gradvist gør fremskridt, som bidrager til at etablere gode rammer for de forskellige former for gensidig uddannelses- og erhvervsmæssig anerkendelse.

Vedlagt:

Bilag A: Anerkendelse inden for erhvervsuddannelsesområdet

Bilag B: Anerkendelse inden for de videregående uddannelser

¹ KOM (2002)119 endelig udgave

Bilag A: Anerkendelse inden for erhvervsuddannelsesområdet

Bestræbelser for at fremme muligheder for gensidig anerkendelse af erhvervsuddannelser inden for EU har siden 1960-erne, hvor de første sektordirektiver for de lovregulerede erhverv så dagens lys, været genstand for en betydelig politisk opmærksomhed med henblik på at fremme arbejdskraftens frie bevægelighed og mobilitet over landegrænser.

Med Rom-traktaten blev der bl.a. skabt rammer for en vis form for harmonisering af uddannelserne på det erhvervsrettede område, men med de nye EU-traktater i 1990-erne, som entydigt fastlægger uddannelse som et nationalt anliggende, blev fokus i højere grad rettet mod udvikling af politikker og initiativer, der havde til formål at supplere og støtte nationale bestræbelser, bl.a. gennem vedtagelse af resolutioner i det Europæiske Råd, gennem EU-uddannelses-programmerne og initiativer initieret af Kommissionen og EU's rådgivende udvalg for erhvervsuddannelse (ACVT) mv.

Dette har de senere år bl.a. resulteret i en række foranstaltninger og tiltag, som har haft til formål at skabe øget gennemsigtighed vedr. kvalifikationer og uddannelsesbeviser på europæisk plan samt at fremme uddannelsesophold og dokumentation for uddannelse i et andet land.

I den forbindelse kan nævnes indførelse af Europass – ordningen (1999), som sikrer dokumentation for uddannelsesophold i udlandet, udvikling af supplerende uddannelsesbeviser på erhvervsuddannelsesområdet (certificate supplement 2000), samt udvikling af et europæisk Curriculum Vita som led i udmøntning af konklusionerne fra det Europæiske Råds møde i Stockholm i 2001.

Herudover er der mellem arbejdsmarkedets parter på en række områder blevet arbejdet med at etablere frivillige sektoraftaler om gensidig anerkendelse inden for rammerne af den sociale dialog. Der foreligger ikke pt. en status for udviklingen af sådanne aftaler.

Ønsket om at fremme gennemsigtighed og gensidig anerkendelse inden for erhvervsuddannelserne har i de sidste par år fået en stigende betydning på den politiske dagsorden:

- I Rådets rapport om uddannelsessystemernes fremtidige mål (2001) peges på behovet for at lette adgangen for alle til uddannelses- og erhvervsuddannelsessystemer.
- Med Europa-Parlamentets og Rådets henstilling om Mobilitet (2001) og aktionsplanen for kvalifikationer og mobilitet (2002), anbefales en række foranstaltninger, som kan fremme mobilitet.
- I arbejdsprogrammet, som det Europæiske Råd tilsluttede sig i 2002, opfordres til at indføre instrumenter, der bl.a. kan sikre

gennemsigthed på erhvervsuddannelsesområdet i lighed de til-
tag, der er taget inden med Bologna-processen for de videregå-
ende uddannelser.

Inspireret af Bologna - processen og det Europæiske Råds beslutninger
er der under det danske EU-formandskab taget initiativ til i et mere lang-
sigtet og sammenhængende perspektiv at skabe grundlag for at fremme
gennemsigthed og gensidig anerkendelse.

Med Rådets vedtagelse af resolutionen om at fremme et styrket europæ-
isk samarbejde om erhvervsuddannelse (november 2002) og "Køben-
havnerekklaratoren" om forstærket samarbejde inden for erhvervsud-
dannelserne (Ministerkonference november 2002), er der skabt grundlag
for et tættere og mere forpligtende samarbejde mellem både nuværende
og kommende medlemslande om at fremme den europæiske dimension i
uddannelserne og sikre større gennemsigthed og bedre anerkendelse af
kvalifikationer og kompetencer inden for erhvervsuddannelsesområdet.

Det overordnede mål er at styrke mobilitet og adgang til livslang
på europæisk plan. Samarbejdet skal i de kommende år gøre det nemme-
re at tage en del af sin uddannelse i et andet land og få anerkendt sin
uddannelse på arbejdsmarkedet. Målet er at give den enkelte uddannel-
sessøgende eller arbejdssøgende bedre muligheder for at bevæge sig mel-
lem regioner og lande og udnytte sine kvalifikationer og kompetencer og
vil også set fra en national synsvinkel skabe bedre forudsætninger for
vurdering af udenlandske uddannelser og kvalifikationer.

Det forstærkede samarbejde omhandler bl.a. udvikling af forskellige fæl-
les metoder og redskaber, der skal øge gennemsigtheden og gøre det
nemmere at sammenligne og anerkende erhvervsuddannelse på tværs af
landene, herunder sikre merit for uddannelse gennemført i et andet land
mv. Samarbejdet omfatter tillige arbejde om kvalitets sikringsmetoder
med henblik på at fremme gensidig tillid mellem de europæiske lande.

Som led i den konkrete udmøntning af de prioriterede indsatsområder er
nedsat 3 arbejdsgrupper med deltagelse af nuværende og kommende
medlemslande samt arbejdsmarkedets parter på europæisk plan.

Arbejdsgruppernes opgaver er på kort sigt (foråret 2004) følgende:

Gennemsigthed: Udarbejde forslag til hvorledes eksisterende instru-
menter og redskaber såsom det europæiske CV, supplerende eksamens-
og kvalifikationsbeviser, den fælles europæiske referenceramme for sprog
og EUROPASS – ordningen kan samles inde for en samlet ramme (red-
skab), og på hvilken måde informationsredskaber og -netværk kan gen-
nemføres og rationaliseres.

Meritoverførsel og anerkendelse: Undersøge hvordan sammenlignelighed, overførsel og anerkendelse af kvalifikationer og kompetencer mellem forskellige lande og på forskellige niveauer kan fremmes, og komme med forslag til udvikling af et sæt fælles referenceniveauer og hvorledes en ordning for meritoverførsel (European Credit Systems) kan etableres inden for erhvervsuddannelserne.

Kvalitetssikring: Udarbejde forslag til fælles kriterier og principper for kvalitet i erhvervsuddannelserne samt fremme udveksling af modeller og metoder, som kan fremme kvalitetssikring i erhvervsuddannelserne.

Herudover forventes iværksat en række udviklingsprojekter bl.a. finansieret af EU-programmerne. Det kan nævnes, at Danmark sammen med en række andre lande deltager i et større udviklingsprojekt om meritoverførsel inden for en række sektorer. Det kan tillige nævnes, at det pt. overvejes mellem arbejdsmarkedets parter, hvorledes sektorrettede initiativer om gensidig anerkendelse kan fremmes.

Der er med de omtalte initiativer under det danske formandskab skabt grundlag for at udvikle instrumenter, der vil bidrage til at fremme gensidig anerkendelse og dermed lette mobiliteten og adgang til uddannelse og beskæftigelse, og som samtidig bygger på den forskellighed, som de enkelte landes erhvervsuddannelsessystemer udgør, men det er ikke pt. muligt at oplyse om, med hvilken hastighed disse initiativer kan få virkning.

Det kan dog oplyses, at det er forudsat, at kommissionen skal rapportere til det europæiske råds møde i foråret 2004 om de fremskridt, der er opnået vedr. et forstærket samarbejde inden for erhvervsuddannelserne, og der forventes afholdt en ministerkonference i efteråret 2004 under det hollandske formandskab med henblik på at gøre status og drøfte fremtidige tiltag.

Bilag B: Anerkendelse inden for de videregående uddannelser

Det europæiske samarbejde om videregående uddannelser, der siden 1999 er foregået indenfor rammer af Bologna processen, kan i en vis forstand siges at have til formål at fremme den gensidige anerkendelse af uddannelseskvalifikationer mest muligt.

Det hænger sammen med, at den mobilitet for studerende, lærere og færdiguddannede, der er formålet med dannelse af et fælleseuropæisk område for videregående uddannelse, kun kan fungere, hvis der ikke er problemer med anerkendelse af uddannelse.

En stor del af arbejdet inden for Bologna processen har til formål at skabe strukturelle forudsætninger for, at dette kan lade sig gøre. Bologna samarbejdet rækker videre end EU, idet det også omfatter EØS-landene, tiltrædelseslandene, ansøgerlandene i øvrigt samt Schweiz og Kroatien. Derudover har de resterende Balkan-lande nu søgt om medlemskab.

Hvis uddannelsesstrukturen er meget forskellig landene imellem vanskeliggøres anerkendelse, og forskellige kvalifikationer bliver mødt med suppleringskrav. En hovedopgave i Bologna samarbejdet er derfor at få uddannelsesstrukturene til at konvergere.

De fleste europæiske lande arbejder nu på at omlægge deres videregående uddannelser, således at der gennemføres en trindeling, hvor første trin afsluttes med bachelorniveau efter 3 evt. 4 år, mens andet trin efter yderligere 1-2 år fører til kandidat eller Masterniveau.

Første trin kan enten være rettet fortrinsvis mod videreuddannelse (akademiske bachelorer) eller fortrinsvis mod arbejdsmarkedet (professionsbachelorer). Omlægningen foregår med større eller mindre intensitet i de deltagende lande, men er påbegyndt alle steder. I Danmark blev reformen påbegyndt i 1990'erne og lovfæstet i lov om mellemlange uddannelser fra 2000 samt indeholdt i forslaget til ny universitetslov.

En anden forudsætning er forståeligheden og gennemskueligheden af eksamensbeviser fra andre lande. For at lette forståelsen er der udviklet en europæisk standard formular til oversættelse af eksamensbeviser, hvor der samtidig er en angivelse af uddannelsesniveau i forhold til det samlede uddannelsessystem i landet.

Et sådant "Diploma Supplement" er nu under indførelse i mange europæiske lande, og har været obligatorisk for videregående uddannelse i Danmark siden 1. september 2002.

Hvis der i anerkendelsesspørgsmål er brug for en mere nøjagtig angivelse af en uddannelses indhold, er der udviklet et system til dette formål: European Credit Transfer System (ECTS). Det består af et delsystem til angivelse af kursers og uddannelser omfang, idet et års fuldtidsarbejde for en studerende (1600-1650 arbejdstimer) er sat til 60 point. Et 20-points kursus har altså samme omfang, hvor i Europa det end er taget.

Derudover består ECTS af et delsystem for systematisk beskrivelse af indholdet af et kursus, så den modtagende uddannelsesinstitution, der skal anerkende kurset, lettere kan se om det er relevant. Endelig består ECTS af en fælleseuropæisk karakterskala, der kan anvendes, hvis man vil oversætte og overføre karakterer.

ECTS har i en række år været anvendt i forbindelse med de europæiske udvekslingsprogrammer og har derfor kun berørt en begrænset del af den studerende ungdom. Men i de senere år er der sket en næsten dramatisk udvikling i udbredelsen af ECTS, således at det er ved at blive et alment europæisk målesystem for videregående uddannelse.

I Danmark erstattede ECTS's point-del pr. 1. september 2001 forskellige lokale målesystemer på de videregående uddannelser, og Norge har lige gennemført en lignende reform. I de øvrige nordiske og europæiske lande er tilsvarende reformer under gennemførelse eller overvejelse.

En fjerde forudsætning for anerkendelse er tilliden til, at uddannelsernes kvalitet i andre lande mindst står mål med ens egne. Et samarbejde om kvalitetssikring har derfor været en nødvendighed. EU's Minister-råd(uddannelse) besluttede derfor i 1998 at henstille til medlemslandene at de skulle oprette selvstændige, eksterne kvalitetssikringssystemer og henstillede samtidig til EU kommissionen at iværksætte et samarbejde mellem de organer, der varetog kvalitetssikring og evaluering.

Dette samarbejde kaldet The European Network for Quality Assurance in Higher Education (ENQA) har herefter dels varetaget samarbejde om metodeudvikling i uddannelsesevaluering m.v. dels hjulpet nye lande med at etablere kvalitetssikringssystemer. Sådanne er nu under oprettelse i det meste af Europa. I Danmark har vi haft Evalueringscenteret, nu Danmarks Evalueringsinstitut, siden 1992.

Alt i alt må man sige, at forudsætningerne for en mere effektiv varetagelse af anerkendelse af uddannelser er blevet væsentligt forbedret gennem det samarbejde, der er foregået inden for Bologna processen om de videregående uddannelser.

